

TRANSILVANIA

FOIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 2.

SIBIIŪ, 15 FEBRUARIE 1891.

Anulŭ XXII.

CAUCALAND ÎN DACIA.

(Urmare și fine).

III. Caucoensii.

Geografulŭ Claudiu Ptolomeiŭ (carele a muritŭ pela 150 după Christosŭ) despre popórele Daciei scrie astfelŭ: „Ear Dacia o locuiescŭ mai spre médănópte începéndŭ dela apusŭ: Anarții, Teuriscii și Cistobocii; sub acestia, Predavensii, Ratacensii și *Caucoensii*. Sub cari asemenea: Biefii, Buradensii și Cotensii. Încă sub acestia Albotensii, Potulatensii și Sensii, sub cari mai spre amédŭ: Salsensii, Ciagisii și Piefigii. ¹⁾ Numele Caucoensii, după altă edițiune e: *Cacoensii*. Mai întéiŭ să cercetămŭ, că óre în lumea vechie, mai fostaŭ popóre cu numele din rădăcina: *cac*, *cauc*.

Καύκωνες gr. Caucones lat. 1) unŭ poporŭ în Paphlagonia, o provincia în Asia mică, și a zăcutŭ între Pontŭ (Marea-Négră) și Phrygia; numele se amintesce încă la Homerŭ (950 ant. Christ.) în Iliada. Acestŭ poporŭ la Strabone (+ 24 după Christosŭ) se numesce Cauconiatae. Hahn (pag. 100) ȝice: „În munții Bithyniei s'aŭ susțfnutŭ Cauconi, populațiunea mai vechie, peste ei aŭ venitŭ Thracii⁴. Bithynia e între Paphlagonia și Phrygia, și astfelŭ e vorba totŭ despre aceliŭ poporŭ. 2) Caucones, unŭ poporŭ în provincia Elis în Peloponnesŭ (ađi Morea în Grecia) și se amintesce la Homerŭ în Odiseia, — apoi la Herodotŭ și Strabone, la acestŭ din urmă țara lorŭ se numesce *Καύκωνια*. Hahn (pag. 12) ȝice că atunci când

¹⁾ Claudiu Ptolomeiŭ lib. III. cap. 8. Traducere de Timoteiu Cipariŭ în Archivŭ pag. 767. Face observațiunea, că în edițiunea din Basilea în locŭ de Caucoensii se află: Cacoensii, — și apoi în note arétă diferințe și pentru numirile altorŭ popóre din cele înșirate. La Gr. Tocilescu în Dacia înainte de Romani, pag. 488 e alăturatŭ unŭ facsimile din mapa lui Ptolomeiŭ; eară la B. P. Hașdėu, în Istoria critică a Românilorŭ, volumulŭ alŭ II-lea fâscióra I-a pag. 57 și 58 o copie despre mapa Daciei, după aceea a lui Ptolomeiŭ.

Helenii au cuprinsu Grecia, aci au aflatu poporele: Abantiu, *Cauconi* si Dryopii si ca (pag. 36) s'au tinutu de trunchiulu arcadicu.

Kavuvon, orasu in Lykaonia intre Capadocia si Pisidia in Asia mica. Se amintesce la Apollodoru din Damascu, pela 100 dupa Christosu. *Kavuvon*, riu in Achaia, provincia in Peloponesu, la Strabone.

Kikones, (Ciconii), la Homeru si Herodotu in Thracia la muntele Haemu (Balcanu); dupa mape au locuitu intre meridianele 43 si 44, cam pe muntele Rhodope.

Numele Caucones e in forma greca, si trebuie impartitu in: *Cauca* (delu, munte) *on*, locu, teren, si pentrucu urmeza *on*, a din *cauca* s'a elidatu, seu *on* e diminutiv; eara *es* insemna omeni, locuitori, si astfelu omeni dela locu de delu, ori dela delutu; dar lasandu afara sufixulu grecu *es*, in *Cauc-on*, *on* insemna si omu, si astfelu, *Cauc-on*, e munte-an, la numele de tara: Cauconia, — *in* insemna tinutu, prejur, tara, — deci tara Cauconiloru, muntenuloru. *Kik* din *Ciconii* e identicu cu: *cac* — *cauc*.

Acuma sa cercetamu sufixele din numele: *Caucoensii*, *Cacoensii*.

Intre poporele inirate mai susu, cele mai multe in numele lor au sufixe ca: *Caucoensii*, latinesce *Cauco-enses*, si anume: *Predav-ensii*, *Ratac-ensii*, *Burad-ensii*, *Cot-ensii*, *Albot-ensii* (si *Alboc-ensii*), *Potulat-ensii* si *Sals-ensii*. In *enses*, *s* din mijlocu se raspunde ca *z*. Lasandu acuma afara terminatiunea *enses*, din numele poporeloru putemu restaura numele tinuturiloru (teriloru) astoru popore si astfelu avem: *Cauca*, *Preda* (caci *v* pote fi intercalare intre doue vocale) ori *Predava*; *Ratake*, *Burida*, *Cota*, *Albota* (ori *Alboca*) *Potulata*, *Salsa* (ori *Salda*).

Dar in Dacia se mai afla nume in: *ensis*, ca nume de provincie: *Dacia Apulensis*, *Porolissensis* si *Malvensis*. In cele doue prime reaflamu orasele: *Apulum* (*Alba-Iulia*). *Porolissum* in nordulu Daciei, eara din *Malvensis* trebuie sa restabilimu tinutul ori tara *Malva* (verisimilu pe terenulu *Moldaviei*); in fine in nordulu resaritenu alu Daciei a fostu: *Scлавinum Romanense*, apoi *populus Traianensis*, *colonia Napocensis*, si *vicus Patavissensium*.

Sufixulu „*ensis*“ s'a usitatu si in alta parte a inperiulu romanu, astfelu in *Gallia* aflamu, *Gallia Lugdunensis* si *Gallia Narbonensis* dela orasele *Lugdunum* si *Narbo* (*Narbo*); apoi in *Spania* aflamu: *Spania Tarraconensis*, dela orasulu *Tarraco* (gen. *onis*); in *Etruria* *lacus Volsiniensis*, dela orasulu *Volsinii*; apoi *Carthaginensis* (or. *Carthago*), *Atheniensis* (or. *Athenae*) etc.

Dar terminatiunea *ensis*, a fostu adausa si la substantive comune: *Rex Nemorensis* (dela *nemus* padure) in cultulu dinei de

pădure preotul de frunte; *dea Terensis* ȋna de trierată; *Juno Virginensis*, Juno virginea; *Sacerdotium Caeninense*, ȋntrodusă de Caenina ȋn cultul lui Hercule; din numele celoră trei triburi vechi ȋn Roma, Tities, Ramnes, Luceres, apartȋnătorii: *Titienses*, *Ramnenses*, *Lucerenses*, — ȋn fine: *Atriensis* din Atrium (cuină, vatră), *forensis* din forum, *arvensis* din arvum, *castrensis* din castrum; *ludi circenses*, *megalenses* etc.

Să analizămă acuma terminaȋiunea seă sufixele compuse: *ensis*, din: *en-s-is*, și astfelă din trei sufixe. *En* sufixulă (= *an*, *in*, *on*, *un*, *yn*) ȋnsămnă omă, locuitoră; și se adauge la nume de orașe, schimbândă vocala din urmă ȋn *i*, și apoi ȋnsămnă omă, locuitoră din acelu orașă, p. e. Athenae, athenien. Latinismulă a adausă ună *s* și astfelă: Athen-i-en-s, ună omă din Athenae. Suffixulă ală treilea: *is*, e sufixă de adjectivă la Latină, și pentru acăsta: Athen-i-en-s-is. ȋn formele de mai susă se aruncă vocala ori silaba din urmă a numelui orașului, ȋnutului, și se adauge *ensis*.

Revenindă acum la: *Cauco-ensi*, numele de poporă ȋn forma de plurală la Ptolomeiă scrisă ȋn *oi* = *i*, adecă grecesce, și formată ca substantivă din adjectivale: *Caucoensis*, seă *Cancoensis*, — vedemă, că precum amă arătată mai susă, numele țerii acestui poporă a fostă: *Cauca* seă *Caca*. Pe *a* din capetă, ȋn compoziȋiune 'lă aflămă schimbată ȋn *o* p. e. *Cauc-o*, și *Cac-o*, nu ca mai susă *ae*, ȋn *i* (Athen-i) decă: *Cauc-o-ensi*, *Cac-o-ensi*, și *o* cu *e* nu sântă diftonge, pentrucă la Ptolomeiă ȋn textulă grecă, *e* din *ensi* ȋn totă loculă e scrisă cu η (eta).²⁾

Acuma să căutămă părerea unora despre loculă, unde aă locuită *Caucoensis*?

²⁾ Din terminaȋiunea latină *ensis*, ȋn limba năstră a răsasă: *enes*, pentrucă *s* din *ens*, ce l'a adausă latinismulă artificiosă, a răsasă afară. Amă spusă mai susă, că *ens* (en-s) e sufixă, ce se adauge ȋn prima liniă la nume de localităț ca să arete pe omulă, pe locuitorulă din acele locuri, din Lugdunum, lugdunens, din Athenae Athenins, dar lăsândă pe latinulă *s* afară răsasă: *en*, ce ȋnsămnă omă. *Ens* lat. ființă, omă; acestă *ens* e ȋn participiale presinte: *fac-ens*, *leg-ens*, *dormi-ens*, și numai ȋn prima conjugaȋiune e: *am-ans*, adecă cu *a*, decă *en* = *an* dar aceste sântă egale = *in*, *on*, p. e. ȋn lat-*in*, Teut-*on*; ca și = *an*, *en*, Rom-*an* Ruth-*en*. Acolo, unde e forma *an*, *en*, *in*, *on*, adausulă *s*, ori *us* (ce represintă de noă ȋnțelesulă de omă, locuitoră) sântă superflue, căcă ună conceptă se repetăză ȋn două sufixe totă cu acelu ȋnțelesă. Noi ađă numele, pentru de a ȋnsămnă locuitoră din atare localitate, avemă două sufixe *an* și *ian* p. e. Arad-*an*, Lipov-*an*, Moldov-*an* etc. apoi: Banat-*ian*, Chișod-*ian*, Camp-*ian*, Del-*ian*, Ardel-*ian*, unde *an* s'a diftongită ȋn *ian*, și pe *t*, *d*, 'lă schimbă ȋn *f*, *đ*, dar ȋn unele *i* e originală, Ungaria, unguriană etc. Revenindă la

Haşdëu (pag. 285) dice: „Poi meiū pune în Carpaţi spre răsăritū de porţiunea superiōră a Oltului, unū poporū, ce-ī dice Caucoensii“. Aci e întrebarea, că Haşdëu, ce locū înţelege sub porţiunea superiōră a Oltului? adecă: porţiunea superiōră a Oltului, câtū curge în România? seū a Oltului câtū curge în Ardélū? deōre-ce pentru situaţiunea ţinutului Caucoensilorū, e mare deosebire de terenū.

Dar Haşdëu (la pag. 286) se explică: „E o urmă supravţindă a numelui Caucasū în porţiunea Carpaţilor, delulū *Cocan din Muşcelū*, adecă mai în acelu locū, unde ostaşulū Mansuetū dintr legiune a lui Traianū stătuse în timpulū răsboiului dacicū, la fluviulū Oltū lângă muntele Caucasū, şi mai, mai acolo, unde mapa lui Ptolomeiū ni arētă poporulū Cocanenī“. (Acuma dela Cocan forméză şi nume nou Cocanenī în locū de Caucoensii). Aşa dar *Haşdëu* ū aşedă în *Muşcelū*.

Tocilescu (pag. 432) dice: „Caucoensii, ce amintescū, porţiunea din *Carpaţii Olteniei*, numită Caucasū şi pe Caucalandū a lui Ammianū Marcelinū: *Aşa se numia Oltenia în timpulū lui Traianū*, după cum rezultă dintr'o inscripţiune!“ Apoi (la pag. 458) observă: *Caucoensii parū a fi locuitū porţiunea Olteniei din Carpaţi*, numiţi *Caucasus*. Astfelū ū se pare că Caucoensii aū locuitū în Oltenia, decī în România, dar nu spune, că ōre în Muşcelū, ori în Arghişū, ori în Mehedinţi?

Autoriī aceştia nu facū nici o combinaţiune „la porţiunea superiōră a Oltului“ din Ardélū, — pe când rīulū mai multū de jumătate curge în Ardélū.

Decă cercetămū mapa lui Ptolomeiū (publicată de Haşdëu vol. II. fasciōra I. pag. 57 şi 58) vedemū, că la începutulū rīului Oltū, de stēnga adecă: spre răsăritū sūntū puşi Caucoensii. Începutulū acesta nu pōte fi în România, ci în Ardélū.

Atheni-ens-is, is din capetū, forma de adiectivū, a remasū la noi în es, la olaltă în enes, pentru unele adiective, ce se fosméză din numele locuitorilorū de undeva însă se mai adaugă: cu masculinū, că femininā (unū sufixū din Italia, despre care de altădată) şi astfel: Moldov-enes, cu Moldove-nescă; ardelenescu, muntenescu, bănăţenescu, unde an ian, mai întēiū aū fostū ăn, ăan, dar ă trecutū în e, ca şi în pluralulū numelorū ce însemnă locuitorī de undeva p. e. Moldovenī, Ardelenī etc. În numele, ce nu însemnă localitate, en din enes nici nu pōte veni înainte, pentrucă în ele sūntū alte sufixe ce însemnă: omū, şi anume: latinulū arius, ariū, eriū; celticulū: aire, p. e. ôlă, olariū, ôie, oieriū etc. şi în urmare, pentru formarea de adiective rămāne sufixulū: es-cū, olarescū, boierescū etc.

Vom documenta cu două probe, chiar din mapa lui Ptolomei.

a) După mapa lui Ptolomei la intrarea Oltului în Dunăre, pe lătura Mesiei (Bulgariiei) sînt orașele: Oiskos, Diacon și Novac (după alte mape: Oescus, Nicapolis și ad Novas), eară ađi în Bulgaria, din Oescus a remasă rîul Isker, din Nicapolis, a remasă Nicapole, și în locu de ad Novas, e Sistovul.

Din întemplantare la Nicapole, aprópe de Oltu e meridianul alu 42-lea și suindune pe urma lui, trece în Ardélu la răsăritu de Sibiiu, de Mediașu și de Năsăudú, și trece peste rîurile Kokej, Mureșu și Samoșu.

Ptolomei póte că nu a sciutu de încovietura Oltului în Ardélú, și Oltul 'lú pune în linia dréptă, — și pe Caucoensi, de stînga séu la răsăritu de începutul Oltului. Acuma, decă căutamú mapa lui Ptolomei, vedemú, că Caucoensii sînt puși la nordú, dar chiar în față cu orașele Oescus, Nicapolis și ad Novas, și decă căutamú alte mape vechi, apoi Caucoensii, după pozițiunea acestorú orașe, cadú chiar în Ardélú, la resăritu de meridianul alu 42-lea; și decă căutamú pozițiunea, pentru partea superióra a Oltului, și la răsăritul începutului lui, Caucoensii cadú în comitatulú Cicú, în-prejurú de Gyergyó-Szent-Miklós.

b) Dar putemú lua și unú altú punctú de plecare — după mapa lui Ptolomei — și anume: Apulum (Alba-Iulia). Dela Apulum spre răsăritu și puțnú mai în susú e Marcodava, după ea Praetoria Augusta și Comidava, apoi *désupra de acésta*: sîntú *Caucoensii*. Marcodava (după Atlasulú scolasticú alu lui Jausz) e tocmai sub meridianul alu 42-lea și la țermurile Mureșului (ceva mai la apusú de Maros-Vásárhely) și Caucoensii staú într'o liniá cu Ulpianum (la Kocczányi Clujulú, la alții Oradea-mare) și ambele cam într'o liniá cu Gyergyó-Szt.-Miklós.

c) Nu putemú uita nici aceea combinațiune, că Ptolomei pune 4 popóre în șirú, susú în nordulú Daciei, și désupra de începutul Oltului p. e. Cistobocii, sub acestia la începutul Oltului pe *Caucoensii*, și acestia cadú în porțiunea Ardélului; apoi pe Cotensii (orí Kontekii) mai în josú, și cătrá Dunăre pe Piefigi, și acestia cadú în porțiunea răsăritenă a Oltului din România, — și și din punctulú acesta de vedere, arú fi pré puțnú, ca în Ardélú să remână numai Cistobocii, eară în România 3 popóre.

Wilhelm Obermüller đice: Caucoensii, locuitorii Caucalanduii, precum Vestgoții, carí venirá mai târđiú, aú numitú Ardélulú pro-

priu, din: coiche, délü (munte).³⁾ Astfelu pe Mansuetü cu Caucasulü și cu Oltulü, precum pe Caucoensü, nu-ı putemü pune în judetulü Muscelü, precum se va mai vedea.

Atätü la Greci, câtü și la Romani s'aü formatü și nume personale din rädäcina: *Cac*. Să însirü câteva.

Kavkon, fiulü lü Lykaon, la Apolodorü; unü heros din Eleusis veneratü în Messenia, la Pausanias. Kokkaline, nume femeiesc la Demosthenes. Kokkonas, numele unü bizantinü la Lucanü; Kykleus, tata lü Arianü, Kokalos, rege mithicü în Sicilia, la Didorü și la Pausanias; Koklis, nume de femeia la Lucanü; Kyhreus, fiulü lü Posseidon (Neptunü); Kyhrea Salamis, predicatulü acestor insule. — Kykeides poetü, la Arianü.

Earä la Romani vechi. Cacicus (la Cedrenü II. p. 557). Caucanus Dominicanus⁴⁾, Cocas⁵⁾, Cocus⁶⁾, Coccorobius⁷⁾, Cachinus⁸⁾; Cocceianus, la Svidas; Cocceius, la Strabone; Cocles, la Plutarchü; Cucusus, numele unü preotü la Ephraemiu, versulü 9621.

Câteva nume familiare din Cärașü: În comuna Broscenı: Ciocü 44 de familii; Ciocöne 2 familii; în Ciclova romänä: Chicu 2 fam.; în Ciorda: Gheiciu 2 Ghiciu 2 fam.; în Ciudanovețü: Cocöra 16 fam.; în Dognecea: Ciocaiu 4, Cica 1 fam.; în Foroticü: Cocöra 2 fam.; în Gärliște: Ciocü 1 fam.; în Goruia: Cioca 1, Ciocu 4, și Ciocü 3 fam.; în Greovațü: Cociocä 6, Cocosü 6, Ciocärlia 5 fam.; Gacica 12, Ghicea 10 fam.; Guga 17 fam.; în Iertofü: Guga 1, Cucu 2 fam.; în Iamü: Ciuciu 1 fam.; în Illadia: Cichiri 2, Ciucure 3, Gagula 2, Cucu 3; în Cacova: Cicu 1, Giaga 2, Guga 3; în Chernecea: Ghicü 2 fam.; în Comoriște: Ghecea 2; în Maidanü: Cica 2, Cocü 1; în Märcina: Cocöra 5 fam.; Gheicea 6 fam.; în Mircovațü: Ciuciu 54; în Moldova nouä: Cocärla 4.; în Nermetü: Cichelica 1, Ghegiu 1; în Nicolințü: Giugia

³⁾ Wilh. Obermüller II. pag. 662. Die Kaukenser, Bewohner des Kaukalandes, wie die-später gekommenen Westgothen, das eigentliche Siebenbürgen nannten, von Coiche, Berg.

⁴⁾ Cedrenus II. pag. 462 adiungit se imperatori Caucanus Domitiani capti frater.... Captus est 161 Domitianus Caucanus, homo potens et Gabrieli consiliarius.

⁵⁾ Procopiu lib. IV. pag. 3 Erat Cocas ex Romanorum numero militum. Altü Cocas II. pag. 619.

⁶⁾ Phrantzes lib. III. c. 14 Iacobus Cocus venetus vir. Cocu din Venetia.

⁷⁾ Theophanes Chronolog. pag. 353 la anulü 543 după Christosü: Ioanne Cognomento Coccorobio, urbis praefecto.

⁸⁾ Cedrenus II. pag. 585. auditis imperator his postulatis, Cachinum sustulit. La Theophanes in Chronolog. pag. 291 an. 526 unü gothü Gogdas. Gogdas Gothus adversum Gelimirem dominum.

1; în Oravița-Montană: Ciucină 1, Cocoșu, 21; în Oravița-montană: Cucu 18, Guga 1; în Potocă: Cichiri 1; în Răcășdia: Ciucariu 2, Chicu 8, Cuculia 4 fam.; în Sasca montană: Cioca 3 fam.; în Secașu: Coca 15, Cocu 2 fam.; în Socolari: Cichiri 6, Ghiocelă 10 familii.

Aceste nume familiare purcedu așa din rădecina *cac* cu înțelesul munte, naltă și celelalte concepte, ce le-amă pusă sematologice în clasa primă, precum și din alte înțelesuri, ce le voiă înșira în partea filologică.

IV. Caucaland.

Împăratul Valentiniană I. domnia în Bizanțiu seă Constantinopole (Țarigradă) dela anulă 364 și a domnită până la anulă 376 după Christosă când i-a urmată Gratiană. Valente era cu titlulă de Augustă.

Huniă, cari la anulă 375 după Christosă se arătară pela Tanais (Donă) și Danaster (Nistru), la anulă 376 bătură pe Goți la Nistru și Prută și i-aă impinsă mai departe în șesulă Romăniei. Așa se vede, că Huniă aă spartă pe Goți în două părți, căci o parte sub Fridigern a luată fuga cătră țermurii Dunării, și de aici s'a rugată de Valente ca să li erte de a trece peste Dunăre în Mesia (Serbia, Bulgaria) și li-a iertată să trecă, dar cu Goții de sub Fridigern n'avemă de lucru pentru thema presinte. Ceealaltă parte din Goți sub regele loră Athanarică a luat' o la fugă în altă direcțiune, și de acești Goți ne ocupămă acuma.

Ammiană Marcelină (mortă la 390 după Christosă în Roma) serie: „Athanarică, cu toți ai seă s'a îndepărtată la loculă Caucalandensă, cu greă de străbătuț pentru nălțimea munților și a păduriloră, împingendă de aci pe Sarmatiă“.⁹⁾

Thema istorică e: că Sarmatiă aă locuită în Caucalandă, și că Goții sub Athanarică aă impinsă de aci pe Sarmatiă. Prin indicarea, că loculă Caucalandensă e cu greă de străbătuț pentru nălțimea munțiloră, fiă-carele la prima cugetare trebuia să primescă că Athanarică a străbătuț în Carpați, seă prin Carpați.

Mai ântăiu de tôte să vedemă, că cum e compusă cuvântulă „Caucalandensă“. În cele două silabe dela începută aflămă: *Cauca*, carea din cele de mai susă ni e deja cunoscută, că însemă: munte, naltă etc. adecă locă la munte, muntenia; a două silabă e; *land*,

⁹⁾ Ammianus Marcellinus lib. 31 cap. 5 pag. 678. Athanaricus... ad Caucalandensem locum altitudine silvarum inaccessum et montium, cum suis omnibus declinavit, Sarmatis inde extrusis.

și aflăm că e cuvântul german, ce înseamnă: țara, eară restulii *ensis* e sufixul despre care am vorbit deja.

Gothii au intrat în țara *Cauca* la 376 după Christos. Marcellin a murit la 390 după Christos și astfel, el a auzit numele *Caucaland* numai după ocupare, pentru că mai înainte în țara *Cauca* n'a fostu poporul german, adică Gothic, carele să fiă adaus „*land*“ la numele țării, — altcum și *land*, după rădăcină nu e cuvântul curat german.¹⁰⁾ Urmându procedurei de mai înainte, să căutăm *Cauca* și în alte locuri.

Marcelin arată, că în Asia, anume în Coelesiria, pe terenul de munți între muntele Livan și Antilivan a fostu un oraș și un munte cu numele: *Cauca*.¹¹⁾

Zosim amintesce *Cauca*, oraș în Spania anume în Gallaecia, provincia nordică dela Marea atlantică.¹²⁾ Aci în *Cauca* s'a născut împăratul Theodosie, carele a domnit dela 379—394 după Chr. și pozițiunea acestui oraș, carele ađi se scrie *Kaucha* s'eu *Koka*, a a precisu D' Anville.¹³⁾

Poporul mare iberic, Vaccii (*Vaccae*), în Spania vechie, carele a locuit țara înaltă la rful *Durius* (ađi *Durio*) din sus de Ora-

¹⁰⁾ Cuvântul *land* e compus din rădăcina *lan*, ce are înțelesul de: estins, lat, lung, larg etc. *d* e rămasă din *da* (în formele schimbate, *ta*, *sa*, *za*) și înseamnă: teren, deci *land*, teren estins. Acuma, dacă punem în loc de *da*, alt sufix, totu cu înțelesul lui *da*, adică: de teren, și anume sufixele: *ca*, și în formele schimbate *ga*, *ha*, câte odată *ja*, (pe cum în loc de *a* din *ca*, *u* = *cu*) atunci avem formele: *lanca*, *langa* etc. *Lann* la Celți înseamnă, țară ținută, prejuri; *lon*, înseamnă loc, *long*, locuință. *Lanuvium* a fost oraș în luncă dela Mons Albanus spre apus; *Alba Longa* a fost aprăpe, dar ceva mai sus între munte și lacul alban. Din *lau* la latin *longus longa*, la noi: *luncă*, *lungă*, *lungă*, la Nemți *lang* = lung. *Lingones* poporul celtic în Gallia sub meridianul al 23-lea au locuit la șes, dela el orașul *Langoes* în Francia; când Gallii au străbătut în Italia, *Lingonii* s'au așezat la șesul dela riul Padus spre amiază. *Langobriga*, orașul Celților lângă riul *Tagus* în Spania vechie (Im Lande der Celtici sind *Langobriga* am *Tagus* — zu bemerken. Hahn p. 73: *briga* = burg). *Luna* (ađi *Luni* lângă *Tarzana*) cu un port bun, deci la șes; *Lyncestis* o țărișoră în Macedonia, cu orașul *Heraclea*, pe teren șes între deluri, la luncă; *Lyn-c* = *lu-c*, și alte multe.

¹¹⁾ *Ammian* Marcellin lib. XIII. cap. 12 *Antiochi civitas* în Coelesiria cum suburbanis ex agro suo cumque ipso *Suetio ad mare sito*; qui cum *Dux vocatur*, locus cum agro suo omni, locus, qui *Caucae*, quique *Luli* et qui *montis admirabilis* habet.

¹²⁾ *Zosim* (carele a fost *Comes* după mórtea lui *Theodosie*) în lib. 4 cap 24 *Ex oppido Hispaniae, Callaciae (Gallaeciae) Cauca*...

¹³⁾ *Eduard Gibbon* (*Geschichte des röm. Weltreiches* tom. V. pag. 281) ăice: *D' Anville* (*Geogr. ancienne* Tom. I. pag. 25) hat die Lage vom *Kaucha* oder *Koka* in der alten Provinz *Gallicien* bestimmt, wohin *Zosimus* und *Idatius* die Geburt oder das väterliche Erbe des *Theodosius* verlegt haben.

gele: Cauca (Coca), Palantia (Palencia), și Septimanca (Simancus)¹⁴.
 Acésta Cauca nu e indentică cu aceea din Gallaecia, pentrucă Palencia e în Castilia.

Caucana și Chauchana, orașu în Sicilia, nu departe de Syracusa ce zace la mare.¹⁵)

Astfelu, afară de Cauca din Dacia, totu pe acelu timpu Cauca în Coele-Siria, în Gallaecia și Castilia; — Cucana e Cauca cu sufixulu *an*, ce însemnă locu, ori e diminutiv. Din aceste vedem, că Cauca din Dacia, deși e adausu germanulu și Goticulu *Land*, nu prin Goți s'a numitu Cauca, ci acestu nume a esistatu cu *Caucoensu deodată*. Urméază întrebarea: că unde a zăcutu Caucaland, adecă: țara, ținutul Cauca în Dacia?

Hașdêu (în Istoria critică a Românilor pag. 285) citeză pe Am. Marcellinu, ce amu citatu eu mai susu și argumentéază: „Așadară unu segmentu alu Carpaților se numia Cauca, căci finalulu *land*, în tôte limbele germanice însemnă: țara: Caucalandă = țara Cauca“. Dar Hașdêu aci nu spune, că la care segmentu 'i stă cugetulu?

La pag. 299 revenindu la acésta themă, țice: „Constrinși din nou a fugi, Goții caută scăpare în munții Cauca: „ad Caucalandensem locum“. Aci noi 'i vedem deja pe *pământulu Moldovenescu*“. Apoi la pag. 300. „Acésta confirmă opiniunea dlui Odobescu, cumcă *Caucaland* a lui Ammianu Marcellinu trebuie căutată în regiunea *Buzeulu*, unde în adevêru vro doi munți pörtă până ađi numele de Coca contrasă din Cauca, și unde descoperirea Tesaurulu Gothicu dela Petrosă esplică fôrte bine faptul petrecerei pe acolo a fugarulu Atanaricu“.

Hașdêu, pentru însemnătatea istorică și geografică a cestiunei, trebuia să spună că unde sântu acei „vre-o doi munți cu numele Coca“ dar nu ne spune, pentrucă acei munți nu sântu în regiunea *Buzeulu*.¹⁶)

Tocilescu (Dacia înainte de Romani pag. 432) însemnă: *Caucoensu*, ce amintescă porțiunea din Carpații Olteniei, numită *Caucasus* și pe *Caucalandă* a lui Ammianu. La pag. 461 și 615 citeză: „locus *Caucalandensis*“, dar despre situațiunea lui nu aflăm pãrere dată.

¹⁴) Conv. Lex. Meyer. Totu acesta arată o localitate de ađi Coca în Spania, provincia Segovia.

¹⁵) Theophanes în Chronolog. pag. 293 la anul 526 după Christosu. Interim ipse Chauchana, pagus is fuit ducentis stadiis a Syracusis remotus. Procopius. Tom. I. pag. 370 Tum praecipit, ut mandatis defunctus se conveniat Caucanis, ad quod opidum stadia fer CC Syracusis dissitum. La pag. 372 *Caucana victu plena castra inveniunt*.

¹⁶) Orașulu Buzêu zace lângă meridianulu alu 25-lea și gradulu lățimii 45, și dela Buzêu spre resăritu și mélăđi e teren de câmpia, adecă nu sântu delur. Spre nordu apusu încep delurile și la hotarul Ardélulu se învelesc

Acum să căutăm rezultatul studiilor făcute de străini.

Eduard Gibbon scrie: „Însuși Athanaric, carele neîncetat a nizuit a se da din calea vinei de jurământu strîmbu, s'a retras în *Caucaland* (țara Cauca) muntosă, ce prin codrî greu de străbătut ai *Transilvaniei* (Ardélü), apare de a fi fostu scutită, și mai de totu ascunsă“.¹⁷⁾

Karol Rotteck nu amintesece de *Caucaland*, dar spune, că Athanaric s'a retras în ripele Carpaților.¹⁸⁾

În *Lex. de Conv. alü* lui Mayer se află „Hermanrich, regele Goților mai înteiü a statü cu țăriä în contra năvălirii popórelorü selbatice, dar la capetu și-a perdetü curagiulü și s'a sinucisü (anulü 373 după Christosü). Fiulü sêu Hunimundü s'a supusü cu o parte de poporü, altä parte sub Winitar și-a păstratü atare independință. Și Vestgoții furä siliți de a se da din calea Hunnilorü. Unulü din căpeteniile lorü, *Atharich* la 376 după Christosü s'a retrasü în *Siebenbürgen* (Ardélü) după ce elü la Nistru și pe urmă la Prutü înzădar a cercatü ca să țină o pozițiune întărită cu șanțuri.“¹⁹⁾

Wilhelm Obermüller scrie: „Caucoensii, locuitorii *Caucalandului*, precum vestgoții, cari veniră mai târziu, au numitü *Ardélulü propriu*“. Mai în josü: „*Caucaland*, precum la Vestgoți se chiamä *Ardélulü*“.²⁰⁾

Totü Obermüller într'altü locü ni spune: „*Țara Kauka*, țara Koken, Kogen, cetatea Kogel, e țara muntosă a *Ardélului*, precum se numia încă deja pe timpurile Vest-Goților, cari în partea

cu munți, deçi numai acösta regiune e muntosă, și riulü Buzëü ivoresce de pe lângă pasulü Bodza din Carpați. După *Dict. topograficü* alü lui Frunđescu, și după multe mape, munți cu numele Coca, în acösta regiune nu se află. Se află 2 sate Coca plină și Coca sęcä în plaiulü Slănicü și o localitate Coca lângă Clondinulü de susü, dar credemü că Hađdëü nu va fi cugetatü la aceste, ca la „vre-o doi munți“. În jud. Buzëü, după Frunđescü, se află muntele Gogoine la hotarü și Gučne, fără a i se spune situațiunea. Deca s'arü afla Goga, Guga, ca muntü, atuncü cândva arü fi pututü fi și Coca.

¹⁷⁾ Ed. Gibbon „*Geschichte des röm. Weltreiches*“ tom. V. pag. 236. Athanarich selbst, der fortwährend der Schuld des Meineides auszuweichen beissen war, zog sich in das gebirgige Kaukaland, das durch die undurchdringlichen Wälder von Transilvanien beschützt und fast verborgen gewesen zu sein scheint.

¹⁸⁾ Carl Rotteck. *Allg. Weltgesch.* IV. pag. 41 Athanarich mit einigen Getreuen suchte jetzt und fand Zuflucht in den Schluchten der Karpathen.

¹⁹⁾ Meyers *Conv. Lex.* la articolulü Hunii. Auch die Westgothen mussten vor den Hunnen weichen; einer ihrer Häuptlinge Athanarich zog sich 376, nach *Siebenbürgen* zurück, nachdem er vergebens am Dnjester und dann am Pruth eine verschanzte Stellung zu halten versucht habe.

²⁰⁾ Wilh. Obermüller in *Deutsch. Kelt. Wörterbuch* tom. II. p. 662 Die Kaukoenser, Bewohner des Kaukalandes, wie die später gekommenen Westgothen das eigentliche *Siebenbürgen* nannten.... Kaukaland wie *Siebenbürgen* bei den Westgothen hieß.

judică a Ardélului, timpū mai lungū și-aū luatū pozițiune, înainte de eșirea lorū la Italia și la Gascogne.²¹⁾

George Iausz, în mapa sa despre Dacia, a înscrisū Caucalanda cu semnū de orașū, și e aședată dēsupra de Apulum (Alba-Iulia) ce corespunde și situațiunii riurilorū Küküllő (Kogel, Târnava).²²⁾

În urmare se dovedesce, că Caucaland a fostū în Dacia și anume în Ardélū, respective Ardélulū între Oltū și Carpați. Aci aū fostū Sarmatiī, pe cari apoi Goții i-aū împinsū spre nordū și apusū.

Până ce Fridigern s'a retrasū la Prutulū de josū și respective la Dunăre, — Athanaricū, carele a statū cu oștile sale mai multū spre Prutulū de susū, când s'a retrasū în Ardélū, a pututū să străbată prin pasurile dela Oituzū, Bodza și Predélū, și verisimilū mai multū prin acestū din urmă, ca mai accomodatū, și e cu greū de a crede, că a retiratū și mai spre apusū, și că prin alte pasuri a străbătutū în Ardélū. Amū o mapă „Das römische Reich und die nördlichen Barbaren im IV-ten Jahrhundert“. Pe acēsta mapă, țara Caucaland e pusă la spatele Carpațilorū pela isvórele riului Tyras, adecă Nistru, dar autorulū mapei la numele Caucalandū, pune și semnulū întrebării, deci nu e convinsū, să fie fostū acolo. Dar Caucaland la începutū a pututū fi numai țara Caucoensilorū.

V. Cauchiī.

Pentru îndeplinirea themei, nu va fi de prisosū, decă voiū scrie și despre alte țeri: Cauca și poporū: Cauciī:

Colo susū la nordū, la spatele Germaniei, între gurile rīului Amisis (ađi Enns) și rīului Albis (ađi Elbe) spre țermulū oceanulū germanicū a locuitū poporulū: *Chauciī*, seū *Cauchiī*, cari s'aū ținutū de trunchiulū Ingaevonilorū, unū ramū alū Germanilorū, și Cauchiī se amintescū în secululū primū după Christosū.²³⁾

Când Romaniī sub Drusū aū mersū în țara Cauchilorū, acestia s'aū arătatū amicabili, și la an. 5 după Christosū Tiberiu ca Cesare a încheiatū alianță cu ei, dar acēsta nu a ținutū multū.²⁴⁾ Împē-

²¹⁾ Wilh. Obermüller II. 165. Kaukland, Kokenland, Kogenland, Kogelburg, Siebenbürgisches Hochland wie es schon zu den Zeiten der Westgothen, welche im südlichen Theile Siebenbürgens vor ihrem Auszuge nach Italien und nach Gascogne längere Zeit Stellung genommen hatten, genannt wurde.

²²⁾ Történelmi földrajzi iskolai atlasz, Jausz Györgytól. Mapa Nr. 9 despre Dacia.

²³⁾ Dr. Hahn Leitfaden der alt. Geogr. pag. 85 Koczány Ferencz Régi földleirat p. 35. Ađi pe acelū teritorū e Hanovera, Oldenburg și Saxonia de josū. Dela orașulū Bremen, teritoriulū se numesce și Bremerland.

²⁴⁾ C. Veleius Paterculus, în Hist. Rom. lib. II. cap. 106 Perlustrata armis tota Germania est. Victae Gentes pene nominibus incognitae. Receptae *Cauchorum nationes*, omnis eorum iuventus infinita numero, imensa corporibus etc.

ratulū Claudiu (41—54 după Christosū) a purtatū rēsboiū în contra lorū, pentrucă aū făcutū năvăliri în Gallia. Dela emigrațiunea popórelorū pere numele lorū.²⁶⁾

Poporulū acesta la Dio Cassiu (155—229 după Christosū) s'a chiebatū: *Χαυχοι* = Chauciī, și țara lorū: *Χαυχες*, la Romanul poporulū s'a chiebatū Cauchi, și țara lorū preste totū se scrie Chauke, decī e identică cu Cauca.

Despre acestia, Wilh. Obermüller dīce: Chauciī în Saxonia de josū aū fostū primii locuitori „Celtici“ ai țerii acestia. Numele lorū a dispărutū, când Saxonii aū devenitū domii țerii. Numele Chauke după înțelesū e curatū localū, atāta câtū: locuință de colnice. Teritorulū Chaucilorū s'a numitū: Caukenland, Chakenland.

În Francia, anume în provincia Normandia, în nordulū Franciei spre canalulū, „la Manche“ este o țară, ce se numesce: Pays de Caux (x purcede din c + s decī: Cauc-s) lângă Havre, pe timpulū emigrării popórelorū a fostū ocupată de unū despărțemētū alū Wikingilorū din Saxonia de josū, și precum după nume se crede veniți din Chakenland (de lângă Bremen). Așa dară coloniī germani în Pays de Caux nu se putură numi Chauciī, deși arū fi venitū din Chakenland, pentrucă atuncī nu mai esistaū „Chauci“, și astfelū țara Cauca în Normandia 'și are numele de acasă din Gallia.²⁶⁾

Astfelū Cauca din Dacia, nu stă nici într'o legătură cu Cauciī dela oceanulū germanicū, acestia aū dispărutū la începutulū emigrațiunii popórelorū, ei nu aū pututū ajunge în Dacia, ca cineva să pótă face vre-o combinațiune cu ei, cari încātū s'aū mișcatū, aū pornitū spre Normandia.

Mai nainte de a încheia partea istorico-geografică să înșirū câteva nume de localități din Italia, Spania, Portugalia și Gallia (Francia), nume, cari purcedū din rădăcina *cac*, cu înțelesulū ce l'amū esplicatū mai susū.²⁷⁾ Acéstă parte o pregătisemū comparândū numirile din România cu acele din țerile romanice aci înșirate, atātū după rădăcină câtū și după sufixe, dar făcēndū o parte prea lungă a temei voiū înșira numai câte câteva.

²⁵⁾ Meyer's Conv. Lex.

²⁶⁾ Wilh. Obermüller I. 334. Chauke, Erdhügel Wohnstätte. Acesta la pag. 349, dīce: Choche se numesce unū locū anticū lângă riulū Tigris. Choche e celticū Coiche, ce în Europa se află în o sută de forme și însemnă „locū înălțatū, locū ridicatū de locuință“ (erhöhter Wohnort), de aci și Chauciī însemnă locuitori de locuințe aședate pe nălțimi de pământū. Hoherland în Prusia, Hachenberg etc. — hoch e câtū coch.

²⁷⁾ Culesc din Conv. Lex. a lui Meyer, și din Geographisch-Statistisches Welt-Lexicon de Emil Metzger, Stuttgart 1888.

In Italia: Caccamo, orașu în Sicilia la piciorul muntelui Calogero; Caccavone și Caccuri, sate cu vii și ape minerale; Caggiano, asemenea; Ceccano, orașu în provincia Roma, pe costă de delu cu cultură de vii; Cecina, fluviu în Toscana, vechiul Caicinus din Etruria; Cechina, stațiune de drumu de feru în prov. Roma; Cicagna (gn = ni) Cicalla, Cicciano, Cicerale, Cicognolo, sate, mai tôte cu cultură de vii. Cocconato, Cocullo, sate la munți; (Cocullo = Küküllő); Cogoletto, cu turnatură de feru, la ocne de feru; Coggia, Coggiola, Cogola, Cogorno, Coquio, sate Cucca, satu, Cuccagna, unu cantonu în drumul delo Roma la Loretto. Cuccaro, promontoriu în Neapole, și orașu în Monteferato, cu vinuri renumite. Cucciago, Cuceglia, Cuggiono, Cugueno, sate mai tôte cu deluri cu vii, deci la înălțimi.

Nume familiare italiene: Caccianiga, Caccini, Caix, Cechi, Cicogna, Cicognara, Ciconi, Coghetti, și apoi Cocaie și Cocaio, numele lui Teofilu Folengo, poetu nascutu la anul 1491 după Christosu în Mantua.

In Spania: Caceres, provincia, partea nordică e trasă de șirul munților Castiliei cu numele Siera de Gredos, și Siera de Gata, 2300 metri. Chiclana, orașu cu cultură de vinu; Cocentina, or. în prov. Aicante, cu ruine romane. Cacoas, unu poporu pe ambele părți ale Pireneilor; Cacabelos or. Ceclavin, orașelul, Coca, Coccaglio Cogeces del Monte; Cogollos, sate; Cogolludo, orașu și cercu (în Tirolu, Cogolo, satu) Cugat del Balles, Cugess, sate, cu vii; (Cugy s. în Svițera).

În Franca: Cahors, zace pe o stâncă, are vii. Cauchoise, satu; Cocosa țeră, unde locuitorii se numesc Cocosates; Coucouron (Cucuron) satu în cantonul Ardeche. Coucy (Cucy = Cugy din Svițera), numele mai multor cetăți, fortărețe, castele, tôte pe deluri, pe nălțimi. Cocumont, satu; (muntele Cocu) Cugand Montaign, satu cu ape minerale, etc.

În Irlanda: Cockerthul, la riul Cocher, orașu cu ocne de cărbuni; Cockburnspath, satu în Scoția; Cochenzie, satu în Scoția; Cockerham, Cocherton, Cogeshall, localități în Anglia etc.

Credu, că și aceste puține nume voru fi destule, pentruca cineva să potă face asemănare între numirile localităților din România, și între numirile localităților din alte țeri romanice; și credu, că prin tôte aceste amu lămuritu din destulul acele patru nume, ce le-amu înșiratu la începutul lucrării.

FACEREA LUMEI.

(Continuare și fine).

În cartea facerei la Moise se țice:

a) „La începutu creă Dumneđeū ceriulū și pământulū. Și fără formă și deșertū era pământulū; și întunerecū era preste fața adâncului; și spiritulū lui Dumneđeū se purta pe deasupra apei“.

„Și Dumneđeū țise: să fie lumină, și fu lumină. Și vėđu Dumneđeū lumina că bună este; și Dumneđeū despărți lumina de întunerecū. Și Dumneđeū numi lumina ȓiua, și întunereculū 'lū numi nńpte. Așa fu sėra și fu diminėță ȓiua ăntėia“.

b) „Și Dumneđeū țise: Să se facă unū întinsū între ape care să despartă ape de ape. Și Dumneđeū făcu întinsulū și despărți apele cele de sub acestū întinsū de apele cele deasupra acestui întinsū; și se făcu așa. Și Dumneđeū numi întinsulū *ceriū*. Așa fu sėra și fu diminėță ȓiua a doua“.

c) „Și Dumneđeū țise: Să se adune apele cele de sub *ceriū* la unū locū și să se arete uscatulū; și se făcu așa. Și Dumneđeū numi uscatulū pământū, și adunătura apelorū o numi mări; și vėđu Dumneđeū că acesta este bine. Și Dumneđeū țise: să producă pământulū ėrbă, verdėță purtândū sēmėnță, și pomii fructiferi purtândū fructe după felul lorū, a căroră sēmėnță să fie într'înșii pre pământū; și se făcu așa. Și pământulū produse ėrbă, verdėță, purtândū sēmėnță după felul ei, și pomii purtândū fructe cu sēmėnță într'înșii după felul lorū; și vėđu Dumneđeū că acesta este bine. Așa fu sėra și fu diminėță ȓiua a treia“.

d) „Și Dumneđeū țise: Să se facă luminători pe întinsulū *cerului*, ca să despartă ȓiua de nńpte; și cari să serve de semne pentru timpuri, ȓile și ani; și să fie luminători pre întinsulū *cerului* ca să lumineze pe pământū; și se făcu așa. Și Dumneđeū făcu pe cei doi luminători mari; pe luminătorulū celū mare, ca să guverneze ȓiua, și pe luminătorulū celū mai micū, ca să guverneze nńptea; facu și stelele. Și-ı puse pe ei Dumneđeū în întinsulū *cerului*, ca să lumineze pământulū, și să guverneze ȓiua și nńptea, și să despartă lumina de întunerecū; și vėđu Dumneđeū că acesta este bine. Așa fu sėră și fu diminėță ȓiua a patra“.

e) „Și Dumneșeu șise: „Să producă apele mulțime de animale viețuitoare, și paseri să sbore pe desupra pământului sub întinsul cerului. Și Dumneșeu creă chișii cei mari, și tôte animalele viețuitoare, ce se mișcă, pe cari apele le-au produsu cu abundență după felul lor, și tôte paserile înaripate după felul lor; și vedu Dumneșeu că acesta este bine. Și Dumneșeu le binecuvântă dicendū: creșeți și ve înmulțiți și umpleți apele în mări, și paserile să se înmulțescă pe pământ. Așa fu séra și fu diminéța ziua a cincea“.

f) Și Dumneșeu șise: „Să producă pământul animale viețuitoare după felul lor, vite, și têtoretore și fére pe pământ după felul lor; și se facu așa. Și Dumneșeu făcu férele de pre pământ după felul lor, și vitele după felul lor, și tôte têtoretorele de pe pământ după felul lor; și vedu Dumneșeu că acesta este bine“.

Și Dumneșeu șise: „Să facemū omū după chipul nostru, după asemenarea noastră, care să stăpânescă preste pescii mării și preste paserile cerului, și preste patrupede, și preste totū pământul, și preste tôte têtoretorele, cari se têtescū pe pământ. Și Dumneșeu creă pe omū, după chipul său, după chipul lui Dumneșeu 'lū creă pe densusul, bărbatū și femee 'i creă pe ei. Și Dumneșeu 'i binecuvântă și Dumneșeu le șise: Creșeți și ve înmulțiți și umpleți pământul, și-lū supuneți pe densusul, și domniți preste pescii mării și preste paserile cerului, și preste tôte animalele câte se mișcă pe pământ“.

Și Dumneșeu șise: „Eacă v'amū datū voué tótă érba purtândū seménță, care cresce preste totū pământul, și totū pomul fructiferū purtândū seménță; aceste vorū fi voué spre mâncare; și la tôte animalele pământului, și la tôte paserile cerului, și la totū ce se têtescē pe pământ și are în sine sufletū viū, daū tótă érba verde spre mâncare. Și se făcu, și eacă erau bune fórtē. Așa fu séra și fu diminéța ziua a șesea“.

g) „Așa s'a sfârșitū cerulū și pământulū și tótă oștirea lor. Și sfârșindū Dumneșeu în ziua a șeptea lucrările sale, pe cari le-a făcutū, s'a repausatū în ziua a șeptea de tôte lucrările sale, cari le-a făcutū. Și Dumneșeu binecuvântă ziua a șeptea, și o sânti pe ea: că întru acesta s'a repausatū elū de tôte lucrările sale, pe care Dumneșeu le creă și le făcu“.

h) „Așa fu nascerea cerului și a pământului, când aceste au fost create, în ziua în care Jehova Dumnezeu făcu pământul și cerul. Și totă plânta câmpului, care mai înainte nu era pre pământ, și totă érba câmpului, care mai înainte nu răsărise. Că Jehova Dumnezeu încă nu plouase și om nu se afla, ca să lucreze pământul. Și aburi se suiau de pe pământ și udaă totă fața pământului“.

„Și Jehova Dumnezeu formă pe om din pulberea pământului, și suflă în nările lui suflare de viață, și așa făcu omul în ființă via“.

Amă reprodușă aici întru adinsu textul Bibliei despre facere, precum ni Pa lăsatu Moise.

Nu este nici o trebuință ca să fiă cineva, ce scimă noi ce filosofu, pentru ca să înțelegă, că între facerea după Moise și după stadiul modernu al științelor positive există armonie.

În textul de sub a) și b) vedem pe Moise cunoscându *chaosul*, din carele în intervaluri abia imaginabile se crează stelele fipte, corpurile cele albe de văpaie, cari împărțesc lumina orbitore prin spațiul nemărginitu. De unde isvorise lumina aceea, orbitore, de acolo se împrăștiă în spațiul nemărginitu și căldură. Acesta avu de urmare, că nefindă massa chaosului într'o formă de fierbinte, din acelu chaos se formară întâi stelele fipte, apoi analogu din sori planetei, precum nu cu anevoie aflămă acesta în parte și din textul de sub c). Aici cosmografia modernă se unesce cu textul lui Moise și drept-aceea formarea pământului ca atare neapăratu trebuie să o admitem pentru acestu periodu de timp, căci forțele calorice aici produsera în pământu variațiuni de agregatiune, prin cari materiile ocupară pozițiuni separate, anume se grupară în corpuri solide și fluide. Constându pământul din părți solide și fluide, se cum amă putea dice mai precisu — din uscatu și apă, dice Dumnezeu „să producă pământul érba...“, adică să se ivescă lumea vegetalică. Dumnezeu vorbesce prin duhurile sale, cari aici suntu forțele, pe cari noi le numimă astăzi forțele naturei, între cari căldura, lumina, electricitatea și magnetismul suntu cele mai valorose. Căldură avea pământul pe atunci în abundență, atât de multă, că ființele vegetalice se puteau desvolta sub înfluința ei, chiar și la unu minimu de lumină. Și lumină pe pământu nu era pre atunci, fără numai cea proprie a

pământului de órece căldura pământului producea din apele sale atâția aburii, în câtú prin atmosfera pământului era imposibilú să străbată atare rađe de lumină dela puterniculú *luminătorú alú díleř*, dela sórele nostru, carele astăđi a trecutú peste jumătatea vieții sale.

Pe cója cea solidă a pământului, care consta dintr'unú stratú minunatú de cristalí, se formă dară în acéstă perioadă vegetațiunea cea bogată, în care prevalău fericele cele gigantice, *se iviră pe pământú erbă, verdetă și pomí, purtândú séménțe fiă-care după felulú lorú*. Și tóte aceste se adăpău pe atunci *din aburii ceí ferbinți, ce se înălțau în atmosferă din apele pământului* forțate de enorma căldură internă.

Într'aceea însă aburii de apă 'și ajunseră în atmosferă maximulú de expansiune, atmosfera era pe deplinú saturată, și de aici apoi se începură ploile cele torențiale, cari inundară tótă creațiunea vegetalică de pe pământú, care vegetațiune a formatú apoi pe coja cea cristalinică stratulú carbunilorú de pétră. Ploile torențiale se continuară cu vehemență și plouă pe pământú fórte multă apă din atmosferă, până când se rări atmosfera bine de nori, de aburii de apă; așa de tare se răriră norii, de prin atmosferă puteau ajunge la suprafața pământului rađe de lumină dela sóre și dela alte stele fípte. Astfelú putemú înțelege formațiunile amintite la Moise sub d).

Aflându-se acum pe fața pământului munți gigantici și destulú de țapeni, ca să pótă servi de stavilă valurilorú celorú furibunde ale oceanurilorú, forțele naturei, adecă duhurile Domnului, continuaú a-și îndeplini misiunea lorú, construindú grandioase combinațiuni chemice din elementele primordiale și din carbogenulú, ce se desvolta în abundență din vegetațiunea cea împunetőre, pe care o astrucaseră valurile apelorú. Și devenindú atmosfera totú mai limpede, lumina solară, ca forță jună, ca óspe nou, lucră magnificú pre pământú, producendú în apele sale chiții ceí uriași și mulțime nenumărată de animale marine înspăimântătóre, ear în atmosfera cea limpedită, dar totuși încă destulú de bogată în aburii de apă, creandú paserile tóte după felulú lorú, precum în faptă aflămú și la Moise sub e).

Chemicesce este constatatú, că cu câtú e o materie óreșicare mai désă, mai compactă, cu atâta e și mai capabilă de a produce unú ce mai trainicú, mai valorosú.

Aşa dară nici nu e greu de înţeles, cum după-ce deja pe faţa pământului se afla un strătu bogat de carbogeni, din acesta resări un nou soi de vegetaţiune, ce e drept mai puţin impunător după mărime, dar cu atât mai abundant în specii. Aceste creaţiuni sînt suficiente pentru ca să pǎta nutri un nou soi şi mai perfect de creaţiune. Şi cînd odată se aflară la îndemână substanţele acomodate pentru susţinerea unui nou şi mai înalt soi de creaţiuni, atunci se ivi din celulă prima fiinţă animalică, mai întei, precum vedurăm, în ape şi aer, în fine însă pe pământul uscat.

Este mai departe evident a înţelege, că fiinţele animale primordiale vor fi fost şi ele gigantice, dar în privinţa formei puţin dezvoltate. Cumcă patrupedele s'au dezvoltat mai curînd de cît bipedele o înţelegem aşa, că imputîndu-se tot mai tare aburii de apă din atmosferă, sburătorele, ce aveau 2 piciore şi 2 aripi, fiind mai grele decît mulţimea aburilor de acelaşi volum, amăsuratului legii lui Archimede, au trebuit să nesuască tot mai în spre pământ; şi ajungîndu odată cu piciorele lor pe pământ, fiind ne deprinse a sta pe ele, s'au rădîmat şi pe vîrfurile aripelor, şi simţîndu astfel, că corpul lor stă mai uşor, fiind rădîmat pe patru puncte, necesitatea pentru susţinere le-a forţat să se misce încóce şi încolo, decî étă patrupedul.

S'ar mai putea cuprinde lucrul şi din alt punct de vedere, anume că primul patruped s'a dezvoltat din locuitorii apelor, aşa că apele contrăgîndu-se în locaşurile lor, multe dintre notătoare au ramas înnotînd prin noroiul ce l'au lăsat apele în urmă; şi earăşi nisuinţa după susţinerea propriă le-a forţat să se misce din loc în felul lor.

Astfel a decurs pe pământ crearea animalelor, pe care o amintesc Moise sub *f*), ceea-ce earăşi e de a se înţelege aşa, că şi animalele cele de mai întei au fost mai nep perfecte decît cele următoare; cu timpul s'au ivit apoi animale mai vari şi mai perfecte, după-ce firesce că şi pe faţa pământului se vor fi petrecut diverse evenimente, provenite mai ales din diferenţe calorice.

Prin lupta cu elementele naturei patrupedele au devenit fisicalmente tot mai tari. Columna vertebrală s'a învîrtoşat, a căpătat elasticitate intensivă şi din cele mai

perfecte patrupede în fine se aleseră unele, cari fură în stare să-și susțină corpul și fără de ajutorul piciorilor de dinainte, conformu numitei puteri din amintita columnă vertebrală.

Unu pasu aru mai trebui să facem înainte și ne-am țredi în celu mai crasu Darwinismu, adecă să vedem pe cele de înteu bipede până la moime și apoi de aici pe omul celu de înteu. Dar când privim la om și la celelalte bipede, atunci numai nesce creeri mărginiți nu'su în stare să vadă deosebirea. Aș creatu forțele naturei, adecă duhurile Domnului, întrégă lumea vegetalică și animalică, și vedendū *Ddeu că acēsta este bine a dīsū: să facemū omū dupā chipulū nostru, dupā asemēnarea nōstrā, care să stāpānescā peșcū, paserile și tōte animalele, cāte se mișcā pe pāmēntū.*

Deosebirea cea bătătoare la ochi între om și tōte animalele de o parte, ear din altă parte textulū lui Moise de sub *f*) ne impunū logicesce să admitemū crearea omulū, ca unū ce deosebitū de crearea animalelorū. și din acelu motivū, că pāmēntulū în desvoltarea sa mai nouă s'a îmbogățitū și elū în elemente (înțelegemū după mulțimea numerică) chemice. Moise ne înfăoșază crearea omulū la finea creațiunei; cercetările geologice încă dovedescū, că ose omenesci se află numai prin cele două păturī esterne ale cōjei pāmēntulū. Așa dară în privința timpului deosebire nu esistă. Nu pōtē esista deosebire nici în privința modului de creațiune, căci dacā vomū admite, că omulū celū d'ânteu s'a desvoltatū din ultimele, adecă din cele mai perfecte patrupede, atunci urmarea naturală de aici arū fi, că dintre bipedele zonei ferbinți omulū, cestū acum atātū de cultū, prin dresurā acomodatā, arū fi în stare să emancipeze baremū pre cele mai alese, să le smulgā din familia moimelorū, și să le proclame de cetățeni ai pāmēntulū, coordinați cu ómenii. Cum-cā aici nu vomū ajunge nici când, o susține chiar și celū mai puritanū darvinistū. Așa dară fără să facemū câtū de mică aperturā în teoria naturală a creațiunei, susținemū, că desvoltāndu-se câtū se pōte de multū creațiunea animalelorū, în timpulū când suprafāța pāmēntulū conținea în abundență elementele necesare, atunci forțele naturei, adecă duhurile Domnului, creară pe omulū celū d'ânteu, fiā într'unū locū, seū în mai multe locuri deodată, adecă pretotindenea, unde se aflară la înde-

mână elementele necesare la susținerea omului. S'a ivitŭ dar pe pămęntŭ omŭ, după chipulŭ și asemęnarea lui Dđeŭ, adec s'a ivitŭ o ființă constătătoare din trupŭ, mai alesŭ și decăt alŭ celorŭ mai perfecte bipede, și din spiritŭ, din schinteu divină. Și pe acęstă ființă cugetătoare, înzestrându-o Dumnezeu cu voință liberă, a făcut-o stăpână preste tóte celelalte creaturi ale sale dicęndu-ŭ, să se înmulțescă și să le guverneze pe tóte. Și a vędutŭ Dumnezeu că este bine așa, și le-a binecuvęntatŭ pe tóte, ear după aceea s'a odihnitŭ.

Ca rezultatŭ alŭ celorŭ premerse putemŭ susține următoarele :

1. Întru începutŭ a creatŭ Dumnezeu materia și din acęsta pe tóte corpurile cereșci, așa dară și pămęntulŭ.

2. În corpurile cereșci, așa dară și în pămęntŭ, a suflatŭ Dumnezeu duhulŭ seŭ celŭ de vięță dătătorŭ, carele s'a manifestatŭ și se manifesteză prin forțele naturei, dintre cari esceleză căldura, electricitatea, magnetismulŭ și lumina.

3. Duhurile Domnului, adecă forțele naturei, au făcutŭ să se nască din materiă, seŭ din lumea mineralică, mai înteu lumea vegetalică și apoi cea animalică.

4. Vędęndŭ Dumnezeu că tóte aceste sântŭ bune, a creatŭ omŭ după chipulŭ și asemęnarea sa, și l-a făcutŭ stăpânŭ preste tóte creaturile sale, provędęndulŭ cu voință liberă.

5. Pămęntulŭ, ca și ori-care altŭ corpŭ cereșci, fiindŭ creatŭ, și are începutulŭ seŭ, așa dară se va și fini. Cu alte cuvinte vorbindŭ putemŭ dice, că fie-care corpŭ cereșci apare ca unŭ fenomenŭ în spațulŭ și timpulŭ celŭ infinitŭ, avędu-și totŭ insulŭ fazele sale de dezvoltare, prin cari trecęndŭ, earășe se va întorce în sînulŭ tatălui, dela care s'a născutŭ, și de acolo apoi, în decursulŭ timpului, provędutŭ cu forțe nouę și avęndŭ altă formă, va apărea din nou și earășe va deveni centrulŭ unui spectaculŭ interesantŭ, cine póte să anunțe dacă nu într'unŭ coloritŭ mai variatŭ, decăt cum 'lŭ are astăzi!

Teodorŭ Ceonțea.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 45/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 31 Ianuarie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu, vice-preș., P. Cosma, Nicanor Frateșu, controlor, I. G. Popu, I. V. Russu, I. Popescu, I. Hannia, Elia Măcellariu, Z. Boiu, Ioan Crețu, G. Candrea, cassaru, Nicola Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 1. Academia română din Bucuresci trimite pe sema bibliotecii Asociațiunii următoarele publicațiuni:

1. Legi, statute, regulamente și decisiuni. Bucuresci 1890;
2. Marianu S. Fl. Nunta la Români, studiu istorico-etnografic-comparativ. Bucuresci 1890. Ediț. Academici;
3. Analele Academiei române: a) Seria II. tom. XI (1889—1890) Memoriile secțiunii științifice; b) Seria II. tom. XII (1889—1890) partea administrativă și debaterile. Bucuresci 1890;
4. Analele Academiei române (1878—1888) Indice alfabetic al cuprinsului volumelor XI din seria I. și I—X din seria II. Bucuresci 1890. (Exh. Nr. 5/1891).

— Cu mulțumită spre știință. Cărțile donate se transpun bibliotecarului spre a le încorpora la bibliotecă.

Nr. 2. Direcțiunea despărțământului XXVII (Cohalmu) al Asociațiunii transilvane, prin hârtia dto 1 Ianuarie a. c. Nr. 1, subșterne spre revisuire, în două exemplare, protocolul adunării constituante a despărțământului, ținută în Cohalmu la 17/29 Decembrie 1890, cu rugarea, ca să li-se retrimită unul din exemplarele subșternute. În legătură numita direcțiune subșterne și suma de 100 fl. v. a. taxa de membru pe viață, solvită de preotul Iosif Lupu din Stena.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că după constituirea provisorică s'au înscris 1 membru pe viață și 10 membri ordinari cu taxe anuale;

b) că s'au ales, director: dl N. D. Mircea, membri în subcomitet: d-nii Iosif Lupu, Pompiliu Predovici, Ioan Brotea, Ioan Buzea, Andrei Stroi și Clemente Raicu; din aceștia au fost aleși: d-nul Iosif Lupu controlor, d-lu Clemente Raicu cassaru și d-lu Andrei Stroi actuar;

c) că s'a hotărât ca despărțământul XXVII să-și începă activitatea numai cu începerea anului 1891 și că și taxele membrilor noi să se compute dela acestu datu. (Exh. Nr. 6/1891).

— Se adevărește primirea sumei de 100 fl. v. a. taxă de membru pe viață dela preotul Iosif Lupu cu aceea, că suma nu-

mită s'a transpusă la cassa Asociațiunii spre contare în regulă. Constituirea despărțământului nouînființat XXVII (Cohalmu) se ia cu aprobare la cunoscință, exprimându-se d-lui protopopu N. D. Mircea mulțumită pentru prevenirea, cu care, la însărcinarea primită din partea acestui comitetu, a condus lucrările pregătitoare. Concluzivul, în urma căruia despărțământul din cestiune își va începe activitatea sa numai cu începerea anului 1891, servește spre știință și se încuviințează, ca taxele, pe cari le voru solvi membrii noi, să li se compute acestora pentru anul 1891. Unul din exemplarele protocolului adunării constituante a despărțământului se remite și se avisază direcțiunea, că e de ajuns a se subșterne aici o copie a protocoalelor, reținându-se originalele pentru archiva despărțământului.

Nr. 3. D-lu Ioan Popescu, primu-secretaru alu Asociațiunii, prin hârtia dto. 5 Ianuarie a. c., făcându provocare la concludul acestui comitetu din ședința dela 29 Decembrie 1890 punct. prot. 166, notifică studiile tipărite în anul 1890 în foia „Transilvania“, cari aru fi să se remunereze, precum și sumele remunerațiunilor. (Exh. Nr. 9/1891).

— Se exmite o comisiune constătătoare din membrii comitetului I. V. Russu, Zacharie Boiu și Dr. I. Crișianu cu însărcinarea: a'și da părerea asupra meritului studiilor notificate de dl' primu-secretaru Ioan Popescu, pentru ca astfel votarea remunerațiunilor cerute să se p'otă efeptui din sumele votate în adunările generale ale Asociațiunii, ținute în Făgărașu (1889) și în S. Reghinu (1890), în conformitate cu concludul acestui comitetu, provocat în hârtia d-lui Ioan Popescu.

Nr. 4. Nicolau Celegredeanu, fauru, stipendiatu alu Asociațiunii, terminându cursul învățaturii, mulțumesc pentru stipendiul avut. (Exh. Nr. 17/1891).

— Spre știință.

Nr. 5. În legătură cu cele cuprinse la punctul precedentu, secretarul II notifică, că următorii tineri și anume: 1. Zsiga Mateiu, m'asaru; 2. Turcu Ioan, rotaru; 3. Celegredeanu N. fauru; 4. Sabo Iosifu, lăc'ataru; 5. Herlea Simeonu, m'asaru; și 6. Lazaru Vasile, fauru; absolvându cursul învățaturii, stipendiile avute de ei în folosire cu începerea anului 1891 au venit în vacanță, ear cu 1 Iulie a. c. voru veni în vacanță, totu în urma absolvirii cursului de învățământu, stipendiile avute în folosire de tinerii: 1. Colceru Nicolae, cismaru; 2. Mușu Vasile, t'emplaru; 3. Langa Romulu, m'asaru; 4. Popu Aurelu, p'apucaru; și 5. Radu Ioanu, m'asaru.

— Ce escriu concursu pentru conferirea:

a) a 6 stipendii de câte 25 fl. v. a pe an pentru învățacei de meseriași cu începere dela 1 Ianuarie a. c.

b) a 5 stipendii de câte 25 fl. v. a. pe an totu pentru învățacei de meseriași, cu începere dela 1 Iulie a. c.

Nr. 6. Cererea de dto. pres. 8. Ianuarie a. c. a stipendiatului Asociațiunii, Ioan Mezei, studentu de clasa VI. la gimnasiulu ro-

mână din Blajū: de a i se lăsa în folosire stipendiulū și în periodulū scol. viitorū: (Exh. Nr. 18/1891).

— Se încuviințază, i-se recomandă însă numitulū tinerū să caute a nu mai fi admoniatū din studiū.

7. Stipendistulū Ioanū Rațiu, studentū de clasa VIII gimn. în Clujū justiifică sporulū, ce 'l-a făcutū în studiū în decursulū periodulū I alū anulū scol. curentū. (Exh. Nr. 19/1891).

— Spre științā.

Nr. 8. Tipografia archidiececanā din Sibiiū subșterne spre achitare pentru tipăriturī efeptuite în decursulū anulū 1890 unū contū în suma totalā de fl. 790.15 și anume: fl. 38.90 pentru tipăriturī relative la adunarea generalā a Asociaționiū din anulū trecutū, și fl. 751.25 pentru tipărireā fōiei „Transilvania“ în 1890. Din suma totalā sūntū a se subtrage fl. 7.50 intrāți la tipografiā din vinderea a 30 exemplare din Nr. 10 alū foii, remānēndū astfelū pentru achitare suma de fl. 782.65 (Exh. Nr. 20/1891).

— Suma de fl. 782. 65 se avisēzā la cassa Asociaționiū spre solvire tipografieī archidiececane pe lângā documentū în ordine timbratū.

Nr. 9. D-lū Athanasie Cimponeriū, jude alū tablei reg. în pensiune, prin hârtia de dto 11 Ianuarie a. c. cere, ca taxele în suma de fl. 23 v. a. ce le-a solvitū pentru internatū, didactru și limba francesā pentru fiica sa Cathica pro Decemvrie 1890, care timpū numita elevā 'l-a petrecutū, la cererea părintelū sēu, acasā, sā 'i-se compute pe luna Ianuarie a. c. (Exh. Nr. 22/1891).

— Taxele pentru internatū și didactru fiindū anuale, avēndū a se solvi de regulā anticipative; ear de altā parte considerāndū, cā petrecerea afarā de internatū a numitei eleve a urmatū la stāruințele părintelū ei și nu la ale direcționiū internatului: cererea d-lui jude alū tablei reg. în pens., Athanasie Cimponeriū, nu se pōte încuviința.

Nr. 10. Gregoriu Mureșanū, sodalū faurū în Mintheulū românū, se rōgā pentru unū ajutorū pentru a putea suscepe maestria independentū. (Exh. Nr. 24/1891).

— Nedispunēndū Asociaționea de ajutore cu asemenea mențiune, cererea sodalului Mureșanū nu se pōte considera.

Nr. 11. Vasile Moldovanū, din Lăpușulū de Cāmpie, se rōgā pentru unū ajutorū pe sēma fiului sēu Ioanū, învățacelū de faurū (Exh. Nr. 25/1891).

— Petentele se avisēzā la concursulū, ce este a se escrie, conformū conclusului de sub punctulū 5 alū acestui procesū verbalū, pentru conferirea de ajutore pentru învățacei de meseriași.

Nr. 12. Direcționea institutului de creditū și economiī „Albina“ în Sibiiū subșterne extrasulū contului Asociaționiū, încheiatū cu ultima Decemvrie 1890 cu unū saldū de fl. 2670.20 în favorulū numitulū institutū, ca sā fiā examinatū și sā se confirme exactitatea lui. (Exh. Nr. 26/1891).

— Extrasulū subșternutū se transpune cassarului, d-lui G. Candrea, spre a-lū examina în asemenea cu cărțile Asociaționiū, ear despre rezultatū a raporta la timpulū sēu comitetului.

Nr. 13. D-lă Ioană Cădea din Blajă, făcândă provocare la concursulă literară publicată de acestă comitetă, oferă lucrarea sa „Oglinda plugariloră“, publicată în foiața diarului „Telegr. română“ din Sibiiă în lunile Maiu — Augustă 1890, spre a fi scosă în broșură, cerendă pentru casulă primiriă ofertului unele exemplare tipărite din broșura respectivă. (Exh. Nr. 28/1891).

— Ofertulă d-lui Ioană Cădea nu se pôte primi.

Nr. 14. Institutulă de credită și economii „Albina“ din Sibiiă trimite consemnarea colecteloră în suma de fl. 2616.58 făcute prin directorulă institutuluiă, d-lă Partenie Cosma, dela 1 Iulie până la 31 Decemvrie 1890. (Exh. Nr. 30/1891).

— Spre șciință. D-lui colectantă ȳ-se exprimă căldurōsa mulțumită a comitetuluiă.

Nr. 15. Direcțiunea despărțemētuluiă noă înființată V. (Seliște) ală Asociațiuniiă, prin hărtia dto 10 Ianuarie a. c., subșterne spre revisuire protocolulă luată în adunarea de constituire a despărțemētuluiă dela 16 Decembre 1890 precum și protocolulă subcomitetuluiă dela 16 Decemvrie 1890.

Din protocolulă adunării se vede:

a) că sub conducerea d-lui Dr. N. Maieră, însărcinată din partea acestuiă comitetă cu conducerea lucrăriloră pentru constituirea nouluiă despărțemētă V (Seliște), s'au alesă, directoră: d-lă Dr. N. Maieră, membrii în subcomitetă: d-nii Dr. N. Calefară, N. Hențiă, P. Juga, Romulă Simu, Em. Beșă și R. Mircea;

b) că, la propunerea d-lui R. Mircea, s'a hotărītă, ca alegerea efepuită să fiă numaiă provisorică până la proxima adunare generală, din causă că adunarea constituantă a fostă slabă cercetată;

c) că s'a înscrisă ca membru ordinară cu taxă anuală d-lă R. Simu din Orlată;

d) că proxima adunare generală a despărțemētuluiă se va ținea în 7 Iulie a. c. avendă subcomitetulă a fixa loculă, unde să se țină.

Din protocolulă subcomitetuluiă se vede:

a) că, constituindu-se subcomitetulă, Dr. N. Calefară a fostă alesă cassară, N. Hențiă controloră și R. Mircea actuară.

b) că cassarulă a primită însărcinarea a încassa taxele restante de pe la membrii până la proxima adunare generală, spre a se stabili atunciă lista membriloră. (Exh. Nr. 31/1891).

— Cuprinsulă protocōleloră subșternute servece spre șciință, mulțumindu-i-se d-lui Dr. N. Maieră pentru prevenirea, cu care a primită a conduce lucrările de constituire.

Nr. 16. Cererea locuitoruluiă din Vidra de susă, Avramă Iancu: pentru de a ȳ se extrada și restulă de fl. 117 v. a. din suma de fl. 317 v. a., pentru care se oferise a efepuiă reparaturile nece-

sare la casa din lăsamântulă după fericitulă Avramă Iancu, (Exh. Nr. 34/1891).

— se încuviințeză, după-ce în urma colaudării, s'a constatată, că reparaturile s'au efeptuită în conformitate cu contractulă încheiată și cassa Asociațiunii e avisată a solvi la mâna întreprindătorulă Avramă Iancu suma de fl. 117 v. a. pe lângă documentulă în ordine timbrată.

Nr. 17. Cererea societății eleviloră dela preparandia română gr. cath. din Blajă: pentru a se trimite gratuită organulă Asociațiunii „Transilvania“ pe séma bibliotecii ei (Exh. Nr. 39/1891.)

— se încuviințeză, avëndă a se face la adminisrațiunea foicei pașii de lipsă în scopulă acesta.

Nr. 18. Direcțiunea spitalulă „Franciscă-Iosefiană“ din Sibiiă mulțemesce pentru cărțile și diarele donate pe séma aceluși spitală. (Exh. Nr. 36/1891).

— Spre știință.

Nr. 19. Direcțiunea despărțământulă nouînființată IX (Oreștie) ală Asociațiunii transilvane subșterne spre revisuire protocolulă adunării de constituire dto 2/14 Decemvrie 1890 și protocolulă subcomitetulă totă de același dată, cerëndă o consemnare a membriloră Asociațiunii din comunele aparținătoare numitulă despărțământă.

Din protocolulă adunării se vede:

- a) că s'a decisă în unanimitate înființarea noulă despărțământă;
- b) că s'au înscrisă mai mulți membri noi.
- c) că s'au alesă, directoră: d-lă Dr. I. Mihi, membrii în subcomitetă: d-nii Dr. St. Erdélyi, Iosifă Orbonășă, Daniilă Davidă, Nicolăă Vladă, Aurelă Barciană și Petru Drăghiciă;
- d) că adunarea generală proximă se va ținea în Oreștie, avëndă subcomitetulă a fixa timpulă.

Din protocolulă subcomitetulă se vede;

- a) că, constituinduse subcomitetulă, d-lă A. Barciană a fostă alesă cassară, d-lă D. Davidă controloră și d-lă P. Drăghiciă actuară;
- b) că cassarulă a fostă însărcinată să încasseze taxele de pe la membrii;
- c) că directorulă a fostă însărcinată să céră dela acestă comitetă o consemnare a membriloră Asociațiunii de pe teritorulă despărțământulă. (Exh. Nr. 40/1891)

— Constituirea noulă despărțământă se ia cu aprobare la cunoscință, mulțumindu-se d-lui Dr. I. Mihi pentru prevenirea, cu care a primită a conduce lucrările pentru constituire. Cuprinsulă protocoleloră subșternute servescă spre știință, avëndă a se extrada consemnarea cerută a membriloră.

Nr. 20. Rugarea On. Direcțiunii a gimnasiulă română din Bradă: pentru a i se trimite gratuită foia „Transilvania“ pe anulă

1890 și pe anii viitori, precum și alte opuri menite a se distribui între popor (Exh. Nr. 306/1890).

— se încuviințează cu aceea, că încât pentru partea din urmă a cererii, aceea se va considera numai întrucât vor fi permise în prejurările.

Nr. 21. Cererea bibliotecarului N. Togan: pentru a se da pe sēma bibliotecii tractuale a preoției gr. cath. din protopopiatul Sibiiului câte un exemplar din publicațiunile din anii trecuți ale Asociațiunii, precum și alte opuri menite a se distribui. (Exh. Numărul 42/1891).

— se încuviințează cu aceea că, încât pentru publicațiunile din trecut ale Asociațiunii, se va putea extrada câte un exemplar numai din acei anii ai organului „Transilvania“, din cari dispunem de un număr mai mare de exemplare.

Nr. 22. Direcțiunea școlii civile de fete, prin hârtia dto 31 Ianuarie a. c. Nr. 49 subșterne spre revisuire protocolul conferinței corpului didactic dela 31 Ianuarie a. c. dimpreună cu protocolul clasificățiunilor pe semestrul I. al anului scol. curent.

Din protocolul conferinței se vede, că la 30 Ianuarie a. c. s'au ținut examenele semestrale în prezența delegatului comitetului și a directorului institutului, că sporiul, ce l-au făcut elevele în decursul semestrului I. al anului scol. curent e preste tot multumitor, că din 2—6 Faur inclusive a. c. sânt ferii (semestrale) și că purtarea morală a elevelor precum și progresul în studii în luna Ianuarie a. c. au fost deplin satisfăcătoare. (Exh. Nr. 43/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut se ia la cunoștință.

Nr. 23. Au intrat la comitet taxele dela membrii: Bozoșan Ioa, în Moșna fl. 100 v. a. Moldovan Nicolau, în Blaj, fl. 5 pro 1890; Mateiu Pop de Grid, în M.-Oșorhei, 5 fl. pro 1890; Antoniu Stoica, în M.-Oșorhei, 5 fl. pro 1890; Beșă Pavel, în Borgo-Prund, 2 fl. 50 cr. pro 1890; Pop Augustin în Lăpușul ung. 5 fl. pro 1891; Clóje Ioa, în Boiță, 100 fl.; Dr. Remus Roșca, în Sibii, 100 fl.; Iosif Lupu, în Stena, 100 fl.; Bariț George, în Sibii 5 fl. pro 1891; Tit Bud, în Șugatag-ung., 5 fl. pro 1891; Cocian Florian, în S. Ceh, 5 fl. pro 1891; Pop Ioa, în Dobion, 5 fl. pro 1891; camera comercială în Brașov 5 fl. pro 1891; Hodorean Ioa, în Gherla, 5 fl. pro 1891; Manegut N. în M.-Oșorhei 5 fl. pro 1891; Popelea Simeon, în G. St. Miklos, 5 fl. pro 1891; Ciobotar Gavriil în Ghimes 5 fl. pro 1891; Marin Nicolau, în Cluj, 5 fl. pro 1891; Nicolau Bășan, în B.-Isbita, 5 fl. pro 1890; Societatea min. „Arama“ în B.-Isbita 5 fl. pro 1890; Dumitru Nan, în Rășnov, 5 fl. pro 1891; Ioa Albou, în Velcher, 5 fl. pro 1891; Comuna Apold-mic, 15 fl. pe anii 1888—1890; Andreiu Frăncu, în Budapesta, 5 fl. pro 1891; Ioa Crețu, în Sibii, 5 fl. pro 1891; Petru Pop, în Lugoș 5 fl. pro 1891; Demetriu Moldovan, în Sighișora, 5 fl. pro 1890; Henț Nicolau, în Seliște,

5 fl. pro 1890; Dr. Calefaru Nicolau, în Seliște, 5 fl. pro 1890; Romul Simu, în Orlatu, 6 fl. pro 1891; Dr. Elefterescu 5 fl. pro 1891.

— Spre știință.

Sibiu, d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioan Crișianu m. p.
secretar II.

Verificarea acestui proces verbal se încrede d-lor: Nicanoru Frateșu, I. Crețu, și Gerasim Candrea.

S'a cetitu și verificatu. Sibiu în 3 Februarie n. 1891.

Nicanoru Frateșu m. p.

Gherasim Candrea m. p.

Ioan Crețu m. p.

CUVÎNTARE

rostită cu ocasiunea deschiderii adunării generale a despărțământului XI alu „Asociațiunei transilvanepentru literatura română și cultura poporului român” de dl Alimpiu Barboloviciu directorul acelu despărțământ).*

Onorată Adunare!

Știința și religiunea sântu cei doi felinari, cari conduc destinele omului prin punerea în activitate a acelor doi factori, adică inima și mintea, cu care a dăruit Creatorul pe om, spre a-l distinge de celealalte viețuitoare, ca pe chipul seu, pentru că a voit Dumneșu să fiă între toate creaturele una, carea să sémene cu Dumneșu, să fiă rudeniă cu Creatorul seu, și acesta ființă, și acesta creatură fericită e omul; pentru aceea lu numesce pe el cuvântul adevărului eternu „dii estis vos” („Dșei sântei voi”).

Religiunea e deodată cu genul omenescu, pentru că ea e înscrisă prin degetul Creatorului în anima omului, până când știința s'a născutu în timp, dar și știința adevărată se pôte numi fica religiunei. Devisa religiunei este a demarca, țese și susținea relațiunea între creatură și Creatorul seu, a forma prin legăturile iubirei, nunumai familia casnică ci și familia cea vastă a societăței omenesci, a defige scopul final al omului. Știința cea adevărată în totă privința corespundătoare mării lui Dumneșu „demităței și scopului final al omului”, se datcă dela împlinirea opului res-cumpărării nemului omenescu.

Și până la venirea lui Christos în lume a fost știința profană însă aceea nunumai că nu dă mâna de ajutor religiunei spre împlinirea misiunei sale sublime ci o împedcă statorindu concepte

*) Ni s'a trimis la finea anului espiratu prin Onoratul comitetu spre publicare. Redacțiunea.

false și incompatibile cu mărirea ființei supreme, și cu demnitatea omului, și mai pre sus de toate știința profană, nu avea concepte și principii clare, despre cultul datorit lui Dumnezeu. Însă a resăritu sorele adeveratei științe în muntele Golgotha reversându-și rațele sale binefăcătoare, peste întregul rotogolul alu pământului, pentru-că Christosul rescumperându pe omul de sub blastemul ceriului, a desrobotu inima și mintea omului, din lanțurile rușinoase ale păcatului, și din negura nesciinței. Religiunea întemeiată prin Christosul a nobilitatu simțemintele inimii omenesci, și a curățitu mintea omenescă de conceptele false care le avea omenimea despre Dumnezeu, și deapropoale seu. Religiunea creștinescă a învățatu pe omeni, că nu numai celul avutu și puternicul e omul, ear celul miserul și sclavul e meritul să fiă nutrementul fierelor selbatece, și plânsul și vaietulul lui celul storsul prin sfășierea medularilorul lui, se înlocușcă musica spre desfătarea tiranilorul. Înainte de venirea lui Christosul omenimea n'a cunoscutul lacrima în ochiulul, și suspinulul în sênulul deapropelul seu, pentru-că n'a sciutul că are deapropoale.

Istoria, acestul martorul ocularul alu evenimentelorul, ne arată că poporele prin cultivarea unilaterală a minții s'au înălțatu la unul gradul ore care alu științei, dară totul ea ne-a conservatu pe paginile ei, icôna jalnică zugrăvită prin penelulul fidelul alu tîmpului, cumcă poporele antice, cari au lăsatul necultivatul terenulul inimii când străluciau mai tare rațele gloriei, cascigatā prin ascuțitulul sabiei, lăpădăndul religiunea și virtutea: s'au rostogolitu prin peșitulul decadinței morali, în noianulul corupțiunei, unde și-a aflatul mormentulul eternul.

Ore despre aceea ca părăsirea religiunei, virtuții, și a moralității chiar și pe poporulul care escelează în știință, îl duce la decadință nu este unul exemplu frapantul sôrtea Romei antice, care a decăduțul cu totulul prin lăpădarea virtuții precum arată Montesquieu în opulul seu: Marimea și decadința Romanilorul („Grandeur et decadence des Roumains“). Dară să venimul mai aproape de tîmpurile nôstre, să privimul la Francia. Care națiune a fostul mai datătoare de tonul în Europa civilisatā în tîmpurile mai nouă decătu Francia care prin știință s'a înălțatu la gloriă, însă scoțendul religiunea, virtutea și educațiunea religiosomorală, din institutele sale și din familiā, a esilatul pacea și binecuvântarea din familiā și țară. Sêu nu e noil și celul mai palpabilul sôrtea Italiei, care până când religiunea și știința luminau ca două felinare în anima ei, înainta pe cariera prosperității. spirituale și materiale și înfloria; ear aș după ce a portatu rēbelul în contra religiunei și virtuții, mărirea și prosperitatea a înlocuit' o umilirea, stagnarea și miseria.

Religiunea e fundamentul familiilorul, orașelorul, statelorul și nêmurilorul, ea a formatul prin legătura iubirei familia vastă a societății omenesci, ca a înfrățitu poporele.

Dară să venimul acasă. A fostul tîmpul când poporulul românul n'a avutu știință, dar a avutu religiunea, a avutu credința, așa ca

se pot \ddot{u} aplica și la poporul român \ddot{u} cuvintele Rescumpărătorului: „O popor \ddot{u} , mare este credința ta, credința ta te a mântuit \ddot{u} “.

Așa e, credința în Dumnezeu, credința în puterile sale și speranța în venitoriu l'a mântuit \ddot{u} pe poporul român \ddot{u} din lupta cu desastrelle seculare. Religiunea a susținut \ddot{u} în poporul român \ddot{u} clenodiile celea scumpe, limba: naționalitatea și datinele strămoșesci. Religiunea și biserica a întărit \ddot{u} pe poporul român \ddot{u} , că deși uda brazda cu sudor \ddot{u} mestecate în sânge, totuși nu se înbrănci sub crucea iobagiei. În timpurile desastrose n'au avut \ddot{u} poporul român \ddot{u} inteligența mirenă, er \ddot{u} pe care o avut \ddot{u} a fost \ddot{u} „rari nantes in gurgite vasto,“ pentrucă timpurile funeste l'ă opriă \ddot{u} dela scôlă, și schintăua sciinței o acoperia sub spusa suferințelor \ddot{u} sale, atât \ddot{u} clerul \ddot{u} , cât \ddot{u} și biserica și religiunea spre a o preface în timp \ddot{u} mai favoritor \ddot{u} într'un \ddot{u} focalar \ddot{u} deși modest \ddot{u} al \ddot{u} sciințelor \ddot{u} și al \ddot{u} cultur \ddot{u} ei.

Cine nu scie că un \ddot{u} astfel \ddot{u} de focalar \ddot{u} modest \ddot{u} a fost \ddot{u} Blașul \ddot{u} cu archirei \ddot{u} sei de eternă memoriă și cu umiliții călugări Basiliți. Din acest \ddot{u} focalar \ddot{u} s'a respândit \ddot{u} sciința și cultura și încă cultura națională română nu numai dincôce, ci și dincolo de Carpați. Și cine a \ddot{u} fost \ddot{u} păditor \ddot{u} focalarului vestal \ddot{u} al \ddot{u} sciinței și cultur \ddot{u} ei românesci, decă nu Archirei \ddot{u} și clerul \ddot{u} român \ddot{u} , cari a \ddot{u} frânt \ddot{u} filor \ddot{u} națiunei nu numai pânea spirituală ci și materială; document \ddot{u} viu sânt \ddot{u} fundațiunile de pâne pentru studenții buni dar seraci ale demnilor \ddot{u} archierei de pia memoria Bob \ddot{u} și Vulcan \ddot{u} , din cari și a \ddot{u} se ajut \ddot{u} ra fi \ddot{u} ai bisericei și națiunei române. Archirei \ddot{u} și clerul \ddot{u} bisericei nôstre, pentru cultura națională a \ddot{u} suferit \ddot{u} și martiriu și esiliu și fructele ingeniului și animei lor \ddot{u} , sciința a \ddot{u} portat \ddot{u} o subsuora și în exiliu ca să nu p \ddot{e} ră ci să devină moștenirea națiunei și a bisericei; dar lacrimele lor \ddot{u} a \ddot{u} fost \ddot{u} ca o rouă roditor \ddot{u} pe terenul \ddot{u} cultural \ddot{u} al \ddot{u} națiunei nôstre. Resuffând \ddot{u} națiunea și biserica nôstră mai liber \ddot{u} , archirei \ddot{u} și clerul \ddot{u} bisericei române eliberați din cătușele sclaviei, a \ddot{u} putut \ddot{u} desvolta o activitate mai fecundă pe câmpul \ddot{u} cultur \ddot{u} ei poporului român \ddot{u} .

Document \ddot{u} ni este despre ac \ddot{e} sta istoria bisericei nôstre care ne înfățișază pe archirei și pe cler \ddot{u} , ca pe toți atâta apostoli ai cultur \ddot{u} ei naționale, așa ca cu frunte senină se p \ddot{o} te dice că istoria n \ddot{e} mului românesc \ddot{u} din trecut \ddot{u} e bisericescă, deôre-ce numai bărbații bisericei a \ddot{u} putut \ddot{u} desvolta activitate, deși judecând \ddot{u} după împrejurările de astă \ddot{u} di modestă dar \ddot{u} după împrejurările funeste de atunc \ddot{u} înbucurătore și promițătore de viitor \ddot{u} .

Cine dar ar \ddot{u} cuteza să dică că nu biserica și religiunea a \ddot{u} născut \ddot{u} cultura și sciința în sînul \ddot{u} poporului român \ddot{u} , și că nu ea a crescut \ddot{u} inteligența română nu numai bisericescă ci și mirenă pe ac \ddot{e} sta iubită primogenită fiică a sa, dela care ca respłată pentru durerile nasterii, și pentru sudorile crescerei, așteptă cu drept \ddot{u} cuv \ddot{e} nt \ddot{u} stergerea lacremelor \ddot{u} de pe fața sa brazdată de suferințe, și alinarea suspinului peptului \ddot{u} seu sguiduit \ddot{u} de furtune, pentrucă inteligența nici unei națiuni nu dătorește atâta bisericei și reli-

giunei sale ca înțelegința română. Dară să venim și mai aproape în apreiările noastre.

Ore nu mintea și inima arhierilor bisericei române Alexandru și Andrei, au născut ideea salvătoare și regenerătoare de poporul român prin întemeierea „Asociațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” care idee încălzită de rațele sorelui iubirei inimelor bărbaților națiunei române și rourată de sudorea bărbaților laborioși precum și de darul ceresc, ași se înalță din mijlocul terenului cultural al națiunei române ca un arbore falnic înfrumșetăt cu flori și cu fructe îndulcitoare de viața spirituală a fiilor și promițetor de viitorul mamei națiuni. Un surcel din acest arbore nobil altuit prin însăși mâna mamei națiuni în trupina peptului moral al poporului român din Selagiu, este și despărțământul al XI pentru literatura română și cultura poporului român. Arborele literaturii și culturii române, de pe care e rupt acest surcel, a fost resădit în terenul națiunei, la inițiativa și prin conlucrarea conducătorilor bisericei și religiunei, prin urmare și surcelul cel altuit în terenul cultural al poporului român din Selagiu, numai așa va putea prinde rădăcini adânci, va putea crește, înflori și fructifica, decât va fi încălzit de spiritul religiunei. Decă în trecut biserica și religiunea a fost scutul poporului român sub durata timpurilor dezastrătoare; decât biserica și religiunea au născut cultura și crescut înțelegința noastră, e condițiune „sine qua non” pentru viitorul cultural al națiunei și culturii poporului român ca celea două felinării, al religiunei și al științei să le porțe înainte poporului în mod paralel și deodată barbați chemați de Provedință spre continuarea opulii regenerării nămului românesc prin religiune și știință: e de lipsă ca pe catredrele tuturor institutelor noastre culturale și ale școlilor menite pentru creșterea sucrescențelor națiunei de ambe sexele să lumineze într’o măsură făclia științei și a religiunei; e de necesitate imperativă, garantată de viitorul și înflorirea aședămintelor noastre culturale menite pentru creșterea fiilor și a ficelor națiunei noastre, ca acelea să fiă puse sub aripa scutitoare de viscole a bisericei și religiunei noastre, pentru că ași abia aceea e al nostru, ce e legat de sinul bisericei.

Felinarul religiunei trebuie să lumineze deodată cu cela al științei și al culturii poporale și pe carierele vieții sociale și familiare a nămului nostru. Reu s’ar înșela care numai ar cuteza a presupune că știința poate înlocui religiunea se că e destul a cultiva mintea, ear inima a o lăsa să se înțelănescă: de ore-ce știința fără religiune produce și crește tiranii cei mici și mari, lă face tiran pre prunc față de tată, și pe tată față de prunc, pe frate față de frate, pe soră față de soră, pe bărbat față de muiere, pe muiere față de bărbat, ca să nu mai amintesc toate dezastrurile cari inundă societatea omenescă din partea acelor, cari sânt chemați a o conduce în una se în altă sferă, și au știința, dar n’au inimă, pentru că religiunea n’a cultivat și n’a nobilitat simțele depuse de cătră mama natură în inimile lor.

Ne plângem că lumea e rea; se plângă părinții că n'aū bucuria în prunci; lacriméază soții că n'aū mângăiere în căsătorie; blastemă pretini și numele de amic pentru că amicii le ruinéază viitorul. Dar de unde isvorescú tóte acestea lacrăme și suspinuri? Din isvorul veninos al creșterii nereligioase, adecă a culturéi moderne despoiete de religiune. Ce însemnă în colónele diarelorú sinuciderile celea îngrozitóre prin revolverú, stréngú, săritú în apă și înveninare în tóte treptele și vârstele omenimei, dacă nu lipsa creșterii religioșo-morală.

Onorată adunare! cu câtú e mai grea sórtea unui poporú de aceea are lipsă de mai mare tăriă sufletescă spre a putea învinge greutățile, și a suporta crucile vieței, ear tăriă sufletescă o însufă, în peptulú unui poporú creșterea religioșă. Și óre este poporú care să se lupte cu mai multe și mai grele cruci, decâtú poporulú românú țeranú? Decí să-í dămú poporulú românú cultură, dar cultură religioșă morală pentru că religiunea a fostú în trecutú singurulú lui adăpostú! Religiunea și cultura religioșă morală 'lú înbracă pe elú în prezentú cu armele virtuțilorú; laboriositátei, temperanței și parsimoniei; cultura religioșo-morală i va croi și asigura viitorulú, și'lú va înrola ca pe o națiune în concertulú popórelorú Europei civilizate.

Onorată adunare! Edificiulú moralú spiritualú alú renascerei, unui poporú prin sciință nu se póte redica într'unú anú, ci spre înălțarea aceluia se recerú deceniú ba seclii, însă neîntreruptú și în tótá ziua, și cu toții trebuie să lucrămú la construirea aceluia.

Nu noi ci geniulú națiunei nóstre condusú de spiritulú naționalú este arhitectulú acestui edificii; noi suntemú numai măiestri secundari și dileri, rolurile muncéi ni sântú împărțite tuturorá după sfera de activitate, ce o avemú, să lucrămú cu toții pentru că înaintea tribunalului națiunei și alú Dumnezeuului popórelorú nici o pozițiune socială fiă înaltă fiă mică, fiă bisericescă, fiă civilă; fiă oficióse, fiă independentă; nu ne póte mântui și scusa de datorința sântă, de a concurge cu puterile nóstre spirituale și materiale la ridicarea acestui edificii, menitú de provedința ca să fiă scutulú mamei nóstre națiuni în timpurile viforóse. Cu toții trebuie să lucrămú de óre-ce aú venitú la aceea convingere popórele lumii, că poterea și facultățile culturéi, sântú resădite în corpulú moralú, în ființa fiă-cărui poporú prin mâna lui Dumnezeu și nu trebuie împrumutată de aiurea, precum nici cultura după cum făceau până acuma popórele că împrumutau și importau cultură streină, și după unú tēmpú anumitú se pomeniaú că le-a remasú numai datinele și pecatele streine importate cu cultura.

Cultura adeveratá și trainică și are de fundamentú limba maicei, limba națională. Orí doră baiasulú din altă baie séu țară duce aurulú în baia sa? Nu, elú îlú sapă din propria fodină, dar flú costă munca stórcătóre de sudori crunte și noi din baia inimei și ingeniului poporulú nostru care ascunde în straturele sínului séu tóte facultățile bune și frumoșe, trebuie să sápmú, să producemú

aurul curat al culturii popoarelor; așa dar cu toții suntem datori a ne scobori în acea mină fără a umbla după scuse, pentru că de scuse se folosesc numai trântorii națiunii.

Ați nu numai unii, ci însăși societatea, însăși națiunea se cultivă și crește pe sine și cine e medulară în corpul ei moral; e dator să simțe, cugete, și să lucre precum pretinde ea, decât nu voesce ca însuși corpul moral de care se ține să-l scuture de pe sine, ca pe un medulară putred. A iubi poporul din care am eșit și pe mama noastră națiune carea ne a născut, e acea virtute care s'a picurat în sufletul nostru din lacrimile divine ale Mântuitorului lumii vărsate din iubire și durere pentru soarta nemului său.

Renascerea se răscumpărarea pretinde sacrificii. Decă vom dară că barem strănepoții noștri să devină în pozițiunea fericită, de a vedea poporul român fericit prin cultură, înainte de toate trebuie să sacrificăm, și să înlăturăm neunirea și egoismul, care a înghițit multe întreprinderi folositoare și sante, și să înbrățișăm chiar cu sacrificarea dorințelor inimii ceea-ce pretinde dela noi binele națiunii și bisericii noastre. Să înălțăm pe pedestalul inimelor noastre altarul solidarității, și pe acel altar toți mici și mari bărbați și femei să aducem pentru cultura nemului nostru sacrificale ingeniului inimii și a averii noastre. Să ne înrolăm sub drapelul „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” înălțat în mijlocul nostru prin însăși mâna sântă a mamei noastre națiuni, înscriindune de membrii ai aceleia precum suntem membrii a uneia și aceleiași mame.

CONSEMNAREA

sumelor colectate în favorul școlii civile de fete a „Asociațiunii transilvane” prin dl. Parteniu Cosma.

Rechita Janós, Alece Dărăbanu, Ilie Cămpenu, econom în Someșul de Câmpie; Ioan Turc, Tóderu Dușanu, Iutin György, econom în Șopteriu; Domokos Pál, Domokos Carl, econom în Sibiiu; Maria Schuberth, economă în Sibiiu; Firuța Cămpenu, econ. în Mediaș; Stefan Ilea, econom în Mihalț; Ioan Popa, notar în Boița; Iosif Popescu, inginer în Doftana câte 1 fl.; Ioan Babețu, econom în Danesc 50 cr.; Csuda Tamas, econ. în Reghin; George Hanteu, econ. în Czelina; George Schuster, econ. în Mihăesc; Ioan Arion, econ. în Ohaba; Stefan Negru, econ. în Toracul-mare; Zacharie Gavriil, econ. în Ujfalu câte 1 fl.; Ioan Coroian, econ. în Sighișora 50 cr.; Pavel Stroian, econ. în Ferihaz 1 fl.; Ioan Colcier, econ. în Zacul-român 50 cr.; Ioan Rusanu, econ. în Sâncel; A. F. econom în Dobra; I. Maieru, I. S.; D. Il.; A. Budin, econom în Bodon; Neculae Vēja, econ. în Boholz; Maria Goaghiu, economă în Sibiiu; G. M. & I. S. econ. în Sibiiu; Bucuru Achim, econ. în Cenade; G. M. & A. C. econ. în Șura-mică câte 1 fl.